

БЕЛАРУС

PRICE 10 ¢

ЧАСАПІС БЕЛАРУСАУ У З. Г. А.

BYELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER IN THE USA

10 ЦЕНТАЎ

Год III, № 15 (21)

15 Лістапада 1952 г.

NEW YORK, N. Y., U. S. A.

November 15, 1952

Vol. III, № 15 (21)

РАСКЛАД КАМУНІЗМУ

Толькі што скончыўся 19-ты зьезд камуністичнае партыі ў Маскве. Шмат натрабіў ад ім на-пачатку новы трабант „бацькі” Хрущчоў, абвішчаючи няволінікам былога Палітбюро ўсякія „дабрадзеўствы”: і Палітбюро ўжо ня будзе, і „бальшавікі” зьнікнуту, і ніякіх прывілегій для кіруючэй клікі ня будзе, кожны атрымае права „крытыкаць”, навет найбольшых партыйцаў (ясна, апрача самага „непамыльнага”), дык цешчеся ѹвесялецца!

Гэтае чаргове бальшавіцкае ашуканства нарабіла ня мала шуму ня толькі ў краінах тырані, але ѹ сім дэмакратычным съвеце: Саветы „дэмакратызуюцца”, Сталін наважыў адыйсыці „на спакой”, і г.д. пісала дэмакратычнае прэса.

Тымчасам, адно павярхона гляніўшы на вынікі зьезду, можна бачыць зусім нешта іншае. Бо што сталася? Былі зылківідаваныя два найвышэйшыя даслосліні органы бальшавіцкае ўлады: Арг — і Палітбюро. Якім чынам? Аргбюро перайшло ў Сакратарыят Цэнтральнага Камітэту, а куды перайшло Палітбюро? Паводзілі наўйных разважаныя яно перайшло ў Прэзыдэнтнага Цэнтра. Камітэту. Так прынамсі гавораць бальшавікі. Дыктатар Сталін, які неміласэрна зыншчыў усіх быльх супрацоўнікаў Леніна, які нішчыў і цяпер кожнага, хто толькі на макавае зерне думае інакі за яго, які ўжо зылківідаваў ня мавет сваіх найбліжэйшых супрацоўнікаў з Палітбюро, пачынаючы з Орджонікідзе, ясна, ня можа быць так наўйным, каб верыць новаму Прэзыдому з 36 сяброў! Сталін ня мог даць рады з 12 сябрары Палітбюра, ліквідуючы час ад часу то аднаго то другога зь іх, тым болей ня думае ён дзяліць сваё неабмежаваную ўладу з 36 сябрары. І гэта зразумела: кожны дыктатар, тым больш Сталін, бацца на сваёго ценю ѹ ня верыць наагул никому, навет гэткім Молатаву, Варашылаву, або Бэрэй.

Што гэта запрадыў так, што Сталін бацца навет сваёго ценю съветчыці ўнікі вялікае гаварылі — 19-га зьезду: дыктатар выбраў сабе Сакратарыят Цэнтральнага Камітэту з 10 сяброў. Хто ўвайшоў у гэты Сакратарыят? Ані аднаго хоць уяўна пагрозіўлаге ценю тут няма, як няма блізу нікога із старых сябраў

КАРЭЯ

Паўночныя карэйцы ѹ кітайскія „ах-вотнікі” працягваючы і далей свае цяжкія атакі на ўсім карэйскім фронце за панаванье над стратэгічна-важкімі вышынямі. Аб жорсткасці гэтых баёў гаворыць тое, што ѹ часе толькі аднае та-кое атакі страты кітаяці склалі 12 ты-сяці забітымі. Саюзная камандаваныя па-дае, што ѹ страты падзейных карэйцаў былі таксама вялікі. Таму гэтые стратэгічныя пункты пераходзіць і далей з рук у рукі. Саюзным войскам з вялікай удачай памагае ѹ баёў іхняе лятуніства. У выніку гэтых аперацый, як заявіў ген. Ван Фліт, у ворага заўважаеца нястача амуніцы, а таксама артылерыя ягоная ѹ апошнім часе значна паслабела. Апрача таго, саюзныя лятуны ѹ далей бамбардуюць вленныя аб'екты, злэзныя дарогі і транспартныя калёны ѹ падночнай Карэі. Адбыўся шэршт баёў з савецкім лятуніствам, у выніку якіх было зьбітых звыш 40 МГ-аў, саюзныя таксама згубілі звыш 30 самалётаў. Усё гэта за час вленных аперацый у Карэі саюзныя зьблі ѹ паветраных баёў 483 МГ-і. У апошнім часе калі манджурскіх межаў былі заўважаныя савецкія турбінныя бамбардавальнікі тыпу ИЛ-26. Гэтыя бамбардавальнікі маюць па лізве турбіны ѹ ляцці з хуткасцю 600 міль у гадзіну. Мэты іхныя тымчасам наведа-мыя. У апошнім дні ѹ Карэі выпаў снег і стаяць маразы, таму вленныя дзеянія крыху паслабелі.

А праца, якая чакае новага прэзыдэнта ген. Айзэнгаўра — вылучна цяжкая ѹ адказная. Усё амэрыканская прэса апошніх дзён прысьвячае гэтай справе шмат артыкулаў.

Палітбюра: ані Молотава, ані Варашылава, ані Бэрэй, ані Кагановича. Тут: Сталін, Маленкаў і Хрущчоў — і ѿсё. Як бачым, гэта — трывмвірат, бо рэшта сяброў — Суслоў, Панамарэнка, Міхайлаў, Ігнацеў, Пегаў, Арыстаў і Бражнёў — гэта звычайныя пешкі для парады, якіх можна навет не запрашыць на паседжаны.

Уся гэтае бальшавіцкая камэдыя ясна гаворыць нам, што:

1). Сталін ня толькі не адыйшоў „на адпачынак”, а наадварот, адкрыта сабраў у сваіх рукоў усю моц улады, стаўся царом даўнейшага тыпу.

2). Як і кожная дыктатура ѹ гісторы, камунізм уступіў у апошнюю фазу раскладу, гніцці і прабле ѹ яшчэ ратавацца адкрытай дыктатурай аднае асобы, не прыкрываючыся ўжо ніякімі калектыўнымі ўстановамі. Тоё, што больш палавіны сяброў гэтага новага органу дыктатуры звычайныя, мала ведамыя абласнія сакратары, толькі адлюстроўвает сымяротную небясьпеку гэтага раскладу.

3). Расклад гэты ўжо захапіў самыя вярхі дыктатуры.

4). Канцэнтрацыя ўлады ѹ рукоў аднае асобы гаворыць і аб тым, што гэтае тыранія ѻжо пад-парадкавалася ѹ другому закону людзкіх гісторы, абумоўленаму толькі вымогамі веанаага часу, калі ѿсё ўлада ѹ краіне пераходзіць у рукі галоўнаму камандуючага. А вядома, што такім галоўнаму камандуючагу, у краіне савецкага дэспоты ёсьць гэты сямёг „генералісмус”, а ня нейкі Шверін. І таму — вайна блізкая, нямінучая.

Камунізм у другім месцы съвету — Пэкіне, дзякуючы сваім поўнай залежнасці ад галоўнага цэнтра — Масквы, быў прымушаны ўбітыца ѹ Карэйскую авантуру ѹ таму адразу паслабеў.

Застаецца яшчэ адно месца сваеаслівага камунізму ѹ Югаславії. Тут таксама адбываўся камуністычны зъезд. Ціго, як вядома, хваліцца, што ён будзе „запраўдны” ленінскі камунізм. Тымчасам, памагае яму ратавацца ад раскладу ягоны „ленінізм”... „пазычка”

ад „гнілых” капіталаўстых Захаду у 1.435 мільёны даляраў!

І камунізм ягоны — гэта толькі пропаганда для наўйных. Папраўдзе-ж, яго там няма ѻжо даўно, разумеецца, у ленінскім размены.

Нажаль аднак, гэтыя далёкі ад свае першапачтавае формы, блізу усюды раскладзены камунізм, усцяж яшчэ спрычыняецца да съмерці мільёнаў, дзякуючы ўялікі меры слабасці ѹ нерашучасці розных „палітыкаў”, наўнасці сумленных ды злабе нясумленных людзей.

ІНДАКТАЙ

Французкія войскі правялі тут шэраг вельмі ўдалых апрацоўкі із свае выхаднае базы ѹ Ганой уздоўж Чырвонае й Чорнае рэкаў. З данамога амэрыканскіх транспартных самалётаў французы высадзілі колькі тысяч паразутыстых 25 міль за тыламі чырвонага калі Фу Гонад Чырвоною рэчкай, апрача таго, знявіліся нечакана для чырвоных у 75 мілях на паўночным усходзе калі Лейч на Чорнай рэчцы. У выніку гэтых апрацоўкі тры дыўнічы чырвоных прымушаны былі ўцячы ѹ горы, дзе ѹ чакаючы на сзаё зынічэнне. Частка іншых чырвоных супенія ўцякае па дарозе ѹ Кітая. Гэтае наўважлікай катастрофа чырвоных у Індактаі.

САВЕЦКІ ПАТРЫАРХ АЛЯКСЕЙ УЗНАГАРОДЖАНЫ СТАЛІНЫМ

Як падае маскоўская „Правда”, патрыаў Рассейскія Праваслаўнага Царквы Алляксей узнатароджаны бальшавіцкім ордэнам Чырвонага Працоўнага Сыягу.

Дэярт аб прыдзяленыні гэтае высоکое савецкай ўзнатароджы галаве маскоўскага Праваслаўнага Царквы, якія ёсьць сяньнічым іншым, якія ѿсё ўлада ѹ рукоў Сталіна, займае ѹ „Правде” цэлую балонку. У дэярце пералічаючы ўсе „заслугі” савецкага патрываха перад бальшавіцкай Радзімай.

Згодна із „Правдай” патрывах Алляксей якому сяньні ўко 75 год. узнатароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сыягу” за вылучны патрывахтым вынёўлены ім на працугу вялікай айнінае вайны, а таксама і ѿ пасъляваемыя часы”.

Узнатароджаны высокімі аднакамі „за заслугі перад савецкай радзімай” й іншыя савецкія съветары.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспарты з танкамі мусілі чакаць. Урэшце, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі прапущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэшце, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿсё ўзнатароджаны ардэнамі дазвол на праезд. Аднак, транспорты з танкамі мусілі чакаць. Урэште, пасълы войстрага пратэсту амэрыканскага вярхоўнага камісара, транспортныя з танкамі таксама былі пропущаны.

Саветы паслалі саюзникам войструю ногу ѹ жаданнем распусыцца ѻсё анти-камуністычныя арганізацыі із прасторы свабоднага Бэрліну. У выпадку аднакамі саветы пагражаютэ рабіцці, што ѿ

ПАЦЯШАЛЬНАЯ ПРАЯВА

таўшы з веяных падзеяў, выратаваўся ад бальшавіцкага тэору́й адаўся ў апеку амэрыканскай армі. Аднак, навет масавыя самагубствы выдаваных саветам нешчасльцаў не патрапілі ў той час пераканаць Захад у бальшавіцкай запраўднасці.

Адно калі камуністычная няво́ля скавала сваім тэрорам палавіну Эўропы і блізу ўсю Азию, стаўшы пагроза для самой Амэрыкі, — настроі ды думкі Захаду пачалі пакрысе мяняцца. Віна за гэтае спазненіне, хай і мянясьведамая, ляжыць побач зь іншымі дзяржавамі ю на ЗША. Прывынілася да гэтага у вялікі меры занадта ветлівая ў дачынені да Саветаў палітыка ўраду прэзыдэнта Трумана. Яна так была разасміліла савецкі саюз, што съвет сініяя ізноў апынуўся перад пагрозаю новае сусветнае вайны.

Выбар на прэзыдэнта ЗША ген. Айзэнгаўера, чалавека які меў на году даўжэйшы час беспасярэдна сутыкацца з бальшавікамі, які і ў часе вайны, і асабліва ў пасяўленную пару вывучаў іхнюю істоту, які дасканала пазнаў настроі ѹмагчыласці Заходняе Эўропы, чалавека моцнае волі ѹцвяроzaе палітычнае думкі — съветыць аб tym, што Амэрыканскі народ пазбыўся ўрэшце рэшткі чаду бальшавіцкага прапаганды і належна ю наважана да наставіўся.

Беларускі народ, які на собскім карку перанёс паўтараўняковую няволю царскіх Рәсей, які ўжо 35 год цярпіц жудасны бальшавіцкі прыгнёт, глыбака прынёў да сэрца слова генерала Айзэнгаўера, які ён сказаў яшчэ ў самым пачатку выбараў кампаніі на звяздзе Амэрыканскага Легіону. Ген. Айзэнгаўэр прырок тады, што, калі ён будзе выбраны прэзыдэнтам ЗША, дык „ужыве ўсе намаганні, дзеля вызвалення краіны ю савецкага блёку“.

Гэтае асъветчаные новазыбрага прэзыдэнта ЗША якраз і прычыніла да того, што беларускія эміграцыі у ЗША ад шчырага-сэрца вітае сініяя ген. Айзэнгаўэр жадае яму стацца на самай справе абароннікам ды вызвольнікам ўсіх народаў, панявленых сініяя саветамі, з пад маскоўскай тыраніі, а ўсяго съвету — ад ейнае пагрозы.

**ВЫПІСВАЙЦЕ, ЧЫТАЙЦЕ
І ПАШЫРАЙЦЕ ГАЗЭТУ
„БЕЛАРУС“.**

АД МЕНСКУ ДА ЛОДЗІ

22-га кастрычніка 1919 году, ў адказ на мэмар'ял Беларускай Вайсковай Камісіі, быў абвешчаны дэкрэт галоўнакамандуючага польскай армія Ізэла Пілсудскага, які дазваляў Беларускай Вайсковай Камісіі арганізація беларускія вайсковыя аддзелы на прасторы акупаваных тады палікамі Беларускага Народнага Рэспублікі. Аддзелы гэтыя, у адрозненіне ад арганізація палікамі г. зв. Беларуск-Літоўскіх Цывільных мелі звания „Беларускім Нацыянальным Аддзеламі“ (Białoruskie Oddziały Narodowe).

Гэтым самым дэкрэтам, на прашанову Беларускага Нацыянальнага Камітэту ў Вільні зацвярджаўся ю гэты склад Беларускага Вайсковага Камісіі (БВК):

Старшыня — Павал Аляксюк, сябры — палкоўнік Канапацкі, палкоўнік Якубоўскі, маёр Якубоўскі, капітан Кушэль, прастаўнікі ад цывільнага грамадзтва — Аляксандар Прушынскі (паз. Алеся Гарун), Антон Аўсянік ды яшчэ асобы дэзве-тры, якія, аднак, да працы ў БВК не зьявіліся ў тыму прозвішчы іхніх ў памяці не захаваліся.

На камандзіра Беларускіх Нацыянальных Аддзелаў гэтым дэкрэтам вызначаўся палкоўнік Канапацкі. Месцам працы Камісіі і ейнай сядзібай меўся быць Менск.

Гэтым-ж адкрэтам пры Варшаўскай Школе Падхаронжых (польская афіцэрская школа) адчыніўся адмысловы беларускі звяз з складзе 30 чалавек дзеля падрыхтоўкі беларускіх афіцэр-

Беларусь - дзяржава ВОЛЬНАЯ

Былы старшыня савецкае дэлегацыі ў Задз. Нацыях — Малік у адным з апошніх сваіх выступаў на трываніе З. Н., выбухнуўши быў чарговаю савецкаю працягданью прамовою, спыняючыся ў на Беларускай Сацыялістычнай Савецкай Рэспубліцы, якую ён назваў „мірнай, міралюбнай дзяржавай, якая, калі зажадае, можа навет яўсьці із складу Савецкага Саюзу“.

Мэта гэтага Малікавага съцверджання, што Беларусь, быццам, запраўды свабодна чуеца ў савецкім раі ясная — гэта яшчэ адна спроба пераканаць съвет у савецкай „дэмакраты“ ды „справядлівасці“: хочаш-жыві ў нас, а не — дык выходзь, аддзяляйся, нікто табе й слова ня скажа. Бы паводле нязменнае савецкае працяганды — найсвабаднейшыя ѹнішчаліўшыя людзі ў съвеце — гэта грамадзянне савецкага саюзу.

Але, відаць, захапіўшыся „щасцілівым“ дасягненіямі маскоўскага дыктатуры, Малік забыўся, што запраўды міралюбна ѹ мірнай Беларусь выказала сваю волю быць ні ад кога незалежнай дзяржавай і жыць собскім жыццем яшчэ ў сакавіку 1918 году. Тады-ж яна выбрала свой парлімент, свой вышэйшы ўрад і пачала працаўца над будаваннем свайго гаспадарства. Шмат якія „буружуазныя ды імперыялістычныя“ краіны аднесліся да гэтай законікай для кожнага народу справы із спачуваннем. І толькі якраз расейскія бальшавікі, лёзунгам якіх было: „самавызначэнне народа“, кінулі на Менск чырвоныя горды ѹ бруднымі вайсковыми ботамі растапталі нашу маладую рэспубліку. Міралюбная Беларусь узялася быта тады за зброю... Спрабавала барапіцца... І тады бальшавікі залілі працтору Беларусі крыўёю ды жорстка паняволілі яе.

Аднак, каб змыліць съвет, бальшавікі павесілі над панівленай Бацькаўшчынай прыгожую шыльду — БССР — Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку. Паводле сталінскай канстытуцыі „самай дэмакратычнай ў съвеце“, Беларусь, быццам, мае права, калі толькі зажадае, выйсці із складу савецкае фэдэрациі. Але куды, і як гэта зрабіць — канстытуцыя маўчицы. Глянуўшы на карту Савецкага Саюзу, кідаецца ў очы, што Беларусь з усіх бакоў аблуканая савецкім землямі, а ведаючыя крыху бальшавіцкую запраўднасць, — не тайніца,

што скроў па гарадох, а навет вёсках Беларусі стаіць вялікая армія чырвоных акупантав. У БССР — „свабоднай“ савецкай дзяржаве няма нат аднаго свайго, беларускага жайнера, бо ня мае яна ю свае армі. А якой-ж незалежнасці і свабодай можа карыстацца Беларусь, калі партыйным правадыром ейным — расеец Патолічай, міністрам-прэзыдэнтам — Казлоў, міністрам замежных спраў — Кісялёў, — усе вернія сталінцы, маскалі з дзеда-прадзеда, а наўзверх — за іхнімі плячыма яшчэ ѹ „сталінскія вочы“: МГБ із судамі, прокурорамі ды съледчымі. За імі ня толькі што з фэдэрациі, але ѹ з собскіх хаты па сваёй ахвоце не заўсёды выйдзеш.

Блізу трэцюю частку веку чырвоныя акуланты на спыняюць нахабнага, цынічнага ѹ жудаснага рабаванія Беларусі. Вынішчаныя ці вывоязіцца за межы раздімы беларускія людзі, — іх вынішчана ўжо больш 2-х мільёнаў, да таго-ж якраз найбольш міралюбных, спакойных грамадзян: беларускі нацыянальны актыў, інтэлігенцыя, навукоўцы, пісьменнікі, паэты, мастакі, музыкі, съвяты, працаўтае беларуское сялянства.

Каждая-ж спроба пратэсту, кожная спроба ратунку — душылася ѹ душыца Масквой із дамагаю крывавага тэрору.

Апрача ўсяго гэтага беларускому жыхарству накідацца і ўбіацца ў съведамасць камуністычнай бальшавіцкай ідзялігія, чужы гаспадарчы лад, савецкая культура. Навет мова беларускага перарабляеца, датарноўваеца да мовы маскоўскай. Досьць узяць ў руки сучасную савецкую беларускую газету, часапіс, пас-

Добрая парада

Кагадзе сэнатар Губэрт Гамфры дэ-макрат з Мінску, называўшы эміграцыйны закон Мэ-Кэррэн “пебяспечны для амэрыканскіх традыцый”, звярнуў увагу будучай адміністрацыі новавыбранага прэзыдэнта ген. Айзэнгаўера на неабходнасць у найхутчэйшым часе перагледзець і адкінуць гэты закон, які пачне дзеянічаць ужо ў наступным месцы.

“Амэрыканскі народ”, сказаў сэнатар, спадзяеца цяпер, што новая Адміністрацыя й новы Кангрэс пастараюцца зрабіць амэрыканскі эміграцыйны закон больш дэмакратычным, больш людзімі й больш згоднымі з ліберальнымі традыцыямі ЗША”.

Кікава аддзельніцтва на ўсё гэтае з радасцю ѹ нарадзей. Беларускія паэты на чале із Янкам Купалай, які браў у ўсёй гэтай справе самы гарачы ўздел, началі ўкладаць жаўнерскую песьні, а кампазытары — пісаць да іх ноты. Між іншым, піэт Касціевіч (Краўцоў Макар), які працаўшы ў штабе Камісіі, напісаў слова да беларускага вайсковага маршу „Мы выйдзем шчыльнымі радамі“, а кампазытар Тэараўскі наладыў яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці. Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычайна вайсковую песьню. Пазнейшы гэты паходны жаўнерскі марш стаўся Беларускім Нацыянальным Гімнам.

Гэткім чынам, справа арганізаціі беларускага войска, здавалася, пачынала рабіцца запраўднасці.

Аднак, здарыліся выпадкі, якія і цяпер не дали нашай вайсковай справе развіцца да канца, пакрываваўшы яго на ноты. Нашы жаунеры часта съпявалі гэты марш, праходзячы менскім вуліцамі ці ідуць на заняткі ў поле, як звычай

ХАДА

(з падсавецкага мінулага)

Аднойчы ўлетку прыехала да нас на Беларусь камісія з Масквы, каб праглядаць і прайструставаць самадзейную беларускі танцевальную групу. Усё такія паважныя людзі, танцоры і танцоркі з дазнаньнем і стажам... А быў у мене адзін добры знаёмы, Ахрэмымчам мы яго звалі. Стары ўжо, але вялікі аматар да танцаў. Ён ведаў кожны куток на Беларусі, знаю дзе, што й як скачуць. І прыйшло мне на думку ўчыць і яго ў склад нашае камісіі. Ну, пазнаёмі я яго з маскоўскім гасціціма, адракамандаваў.

— Ну, як у вас тут у гурткох? — пытаюца.

— Нішто сабе, кажа Ахрэмымч, працуем патрохі.

— А ці бачылі вы ў нас у Маскве як танцуую беларускі танцы ў ансамблі Майсеева?

— Чаму-ж, бачыў, і мы ў Маскве ці раз бывалі.

— Ну ў што, спадабалася?

— Ды нішто сабе. Толькі хада не тая. У нас вось хада — дык уга!

Неразумеючы глядзяць на Ахрэмымчу масквічы. Ну, я тлумачу, перакладаю ім, што хада, дык гэта пабалетнаму „па” будзе, а „уга” — дык гэта чыста народнае беларускае слоўка, усклік, яго ѹ перакласці навет цяжка. Бачу, нешта быццам не спадабалася масквічом нашае спатканьне. Прыйехалі з ганаровым заданьнем павучыць, паправіць, адціфаваць беларускіх правінцыялаў, а тут Ахрэмымч із свай крэтыкай вылазіць. Напэўна скрываўся: „мясцовы нацыяналізм”, думаюць. Вось, пачакаўшы, паехалі мы ўрэшце рэштаў із камісіяй аглядаць нашыя гуртки. Папярэджаваць Ахрэмымчу, хай па стараеца, каб усё было, як съезд, каб нам перад чужкім не спракудзіцца.

— Дарма хвалюешся, братка, кажа Ахрэмымч, справа чистая, сам ведаю.

І пачалі мы цягніцца ад раёну да раёну, ад вёскі да вёскі, як быць валачобнікі. Шмат пачакаўшы розных танцаў: і Падушашку, і Мікіту, і Трасуху, і Юрачку, і Крыжачок, і Бульбу ѹ славутую Лявоніху. Па тварод камісіі, бачу, што ўсё больш дзівіца маскалы, але стрыманы народ, нічога такога не гавораць асаблівага.

— Так, так... Нішто. Тут ёсьць штосьці цікавае.

Але глядзю, што пакрысе пачынаюць і яны нібы хвалявацца. Спышаюцца, усё запісваюць. За-

места маленкіх запісных кніжак вядзарныя сышткі пакуплялі. Усё тлумачэнні ўпросіць, што, ды як, ды адкуль, ды колікі гід таму. Пачалі голасна гутарыць паміж сабою, спрачаца. Бачу й тое, што апрача самых вядомых, папулярных танцаў масквічы нічога з нашага танцевальнага багацця ѹ яго ведаюць. А Ахрэмымч ім — і Калаўрот, і Растропадку, і Гняваш, і Бычка, і Гусара й Казла дэмантруе.

Глядзіць камісія, ажно дух ім здаймае і ўсё хутка, хуценька запісваюць, каракулі розных малююць. Аднак, я не надта быў задаволены. Нашыя паказы стайліся нейкія залішне афіцыйныя. Удзельнікі танцевальных гурткоў бянтэжлісія, саромлісія чужых, паўстрымлівалі сваю ахвоту, свой тэмпрамент, у выступленнях іхных не хапала ѹ щырасьці. З трывога паглядаў я на Ахрэмымчу, а ѿн усыміхаецца, падміграе мне адным вокам:

— Нічога, братка, у нядзелі на сівяткаваньне ѹ Хойнікі патрапім. Там наддамо!

Павесялеў я трохі. Ведаю, што такое Хойнікі. Яны ў нас на ўсіх алімпіядах ці паказах заўсёды на першас месца выходзілі.

Прыйехалі мы ѹ Хойнікі пад вечар. Пакуль пачыніціся, павячэралі, дык і цымнечыца пачало. Павеў нас Ахрэмымч у клуб. Бачым — народу, журавіне ѹ пасці няма дзе. Масквічы із нямым пытанынем да Ахрэмымча, а ѿн:

— Нічога, у нас на Беларусі нікшя можна. Даљбог. Хто-ж за сівяточны скокі восьмезца, пакуль у хаце ѹ ўсё месца стае?

Ледзь, ледзь, увайшлі. Танцы ўжо былі пачаліся. На пакуце, як маляўнічы абраз паселі музыки: іскрыкі, цымбалы, дудкі, бубен, дзве дуды. Гучыць вясёлы матыў. Чую, што „Мяцеліца”. А ў гэтым танцы няма із Хойнікамі роўных. Вось плаўна, паволі, як лябёдкі ѹ дуць жанчыны. У руках белая як снег да зямлі рушнікі. За ім рад мужчынаў. То паважна такія, то жартуйваць, падскокамі. А музыка ўсё набірае імпульс. Танцоры шыхтуюцца ѹ вароты. Рад зарадам пад рушнікамі як хвалі набягаюць. Бачым — глядзячоў ўсё менш і менш, а кола танцораў ѿсякж больша. Масквічы нічога не разумеюць.

— У нас, кажа Ахрэмымч, як „Мяцеліцу” скачуць, ніхто ѹ глядачоў не застаецца. Свярбіць ім штосьці, быццам верад які, і да-

туль свярбіць, пакуль самы скакаць ня пойдуць.

Глядзі — і запрауды. Навет вунь сівия бабулькі скачуць, нібы чорт іх у бок папхнуў. Нейкі дзядок із люлька ѹ ѹшчэ тримаецца, толькі руکі ѹ ногі ходзяць. Потым выляяўся гэласна, плюнуў і таксама пайшоў у скокі. Ни вытыраў. А на масквічоў нашых аж глядзець съмешна: хітаюцца, падскакаюць, раты развязуленыя, вочы на лоб вылазяць. Ахрэмымч мяне штурхавае і ўсё мне адным вокам падміргвае. Музыкі-ж ніхто зваряцца. Такі тэмп, што ажно жудасць бярэ. Плясы, гарсэкткі, кащулі, андаракі, істужкі, вянкі мігцяць увачу як хмелныя чад. Ад рушнікаў белі ўздымаецца сапраўдная завея. Мяце, круціць сънежная віхура. Здаецца, хату ѹсю закручіла. Чуваць недзе гучныя трэск.

— Нічога, кажа нам вясёла Ахрэмымч, якія ж гэта скокі, каб на тавы не зламаці.

Ды сам перад намі скача, прыпяваючы:

„Гоцаца, ды гоцаца, гоцаца, Ой курыць, вець мяцеліца”.

З вечарыны вярталіся мы стомленыя, упацелья, але із тварамі, што звязлі. Разышліся ѹ нашыя масквічы. Наддаў ім Ахрэмымч духу!

Усъміхаючыся, цяпер ён ўжо пытае ѹ іх:

— Ну як, даражэнкія, бачылі?

— „Хада”, адно голасна усклікваша масквічы.

— Наская хада, а?

— Уга, рабоча ѹся камісія.

Пашкаюць руکі і мне й Ахрэмымчу. Съміеца, задаволены Ахрэмымч.

— Так, вось якая хада ѹ нас. Гэта вам не ансамбль Майсеева,

“PAX ROMANA”

I БЕЛАРУСКІЯ КАТАЛІКІ-НАВУКОУЦЫ

Пасля стварэння ў 1948 г. у Лёндане Беларускага Хрысціянскага Акадэмічнага Аб'яднання „Жыцьцё”, што задзіночвае беларускіх академікаў або ветхаванінія як каталікоў, гэтак і праваслаўных, 21-га кастрычніка 1949 году беларускія академікі, зъехаўшыся з Францыі, Ангельшчыны, Німеччыны й Бельгіі ў Люксем, заклалі тутка Беларускага Каталіцкага Акадэмічнага Аб'яднання „Рунь” ім Св. Аўгустына.

Зъездам быў апрацаваны й прыняты Статут, выбрана галоўная управа і на просьбу арганізатораў, пагранат над Аб'яднаннем абиў Ягонія Эксзеленцыя Мітрапаліт Магілеўскі Біскуп Балеслаў Слосканс.

не Москва. Тут Хойнікі, Беларусь. Уга! І зноў съміеца.

Калі-ж мы праводзілі камісію ѹ Москву, я, ўжо не бяз скрытасці думкі спытаўся ѹ іх аба Ѹхным уражаныні і што нам далей рабіць. Твары ѹ масквічоў былі зусім іншыя, чым калі яны прыехалі.

Кудысьці зъялеў і гонар, і „сталічнасць”.

— Усё ѹ парадку, кажуць, на-агу — мы вельмі задаволены.

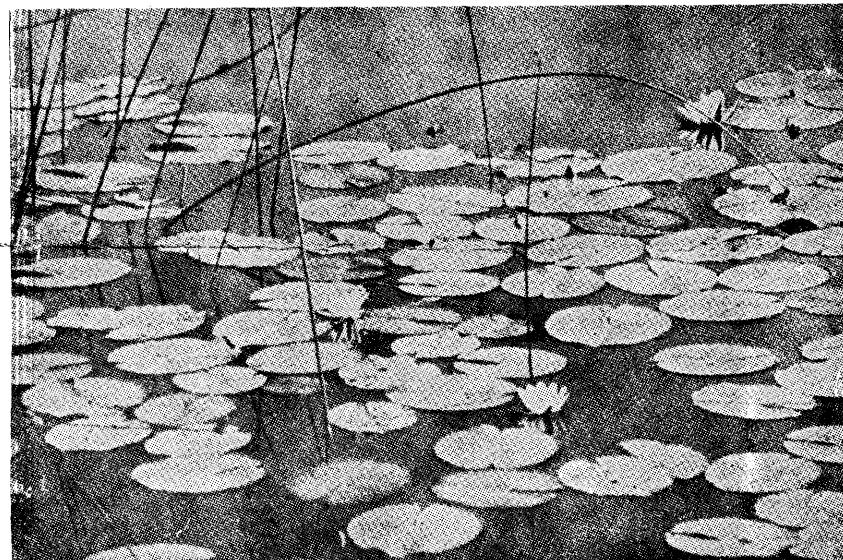
А Ахрэмымч ужо перад самым адходам цягніку, разыўтаўчыся, кажа ім:

— А вы, даражэнкія, скажэце тым у Москве, каб да нас часцей прыяджалі, можа й для іх якая карысць будзе. І ѹ нас, бачыце, таму-саму навучыца можна.

Сур'ёзна так гаворыць, толькі ѹ мой бок вокам падміргвае, нібы пытаеца: „хада”?

Мікола Куліковіч

ХАРАСТВО БЕЛАРУСІ

У ціхой затоцы.

Мікола Вярба.

Да 35 угодкау заснаванья Беларускай Цэнтральнай Вайсковай Рады

(з гісторыі беларускай вайсковасці ў часе беларускай нацыяналь-дэмакратычнай рэвалюцыі).

31. X. — 6. XI. 1917 г.

Неяк так ужо склалася абставіні ѹ часам, што наш народ вельмі ўрачыста і з вялікім уздымам съвяткуе штогод Угодка Слуцкага Паўстання — гэтак называны сяньня Дзень Беларускіх Герояў — прысьвячаючы меншую ўвагу, а нат і зусім не прыгадваючы таго акту, на якім гэтае герайчнае паўстанье абавалілася як на фундамэнце. А гэткі акт вайсковага характару ѹ гісторыі нашага вызвольнага руху існуе ѹ сёлета якраз спаўненіца 35 год ад таго часу, калі ѹ Менску была арганізаваная Беларуская Вайсковая Цэнтральная Рада.

Адзначаючы 35-ы, ўгодкі заснаванья Беларускай Вайсковай Цэнтральнай Рады, я пастараюся абтрэсці пыл з бачынай гісторыі ѹ крху насыветліць ўсё тое, што ўлажыла яна сваёй працай у скарбніцу Беларускага нацыянальнага вайска.

Але ўжо ў палове лета 1917 г. усе тагачасныя беларускія нацыянальныя дзеячы ясна сабе ўсъведамілі, што спрэвайдліў іхныя дамаганыя боскі і прыродных правоў, самавызначэння — яи будуць споўненія расейскім Часовым Урадам і што здаваўнік не аддаст сэліх гэтыя здаваўнік не быў і якіх пралагандных клічў на кідаў.

Трэба было брацца за арганізацію беларускіх збройных сілай і ў змаганні здабыць сваё права, самавызначэння — яи будуць споўненія расейскім Часовым Урадам і што здаваўнік не будзе зрабаванага бяз бою, якога-б колеру гэтыя здаваўнік не быў і якіх пралагандных клічў на кідаў.

Трэба было брацца за арганізацію беларускіх збройных сілай і ў змаганні здабыць сваё права, самавызначэння — яи будуць споўненія расейскім Часовым Урадам і што здаваўнік не будзе зрабаванага бяз бою, якога-б колеру гэтыя здаваўнік не быў і якіх пралагандных клічў на кідаў.

Працай і стараньнем асобных

2). кожны з гэтых зъездоў дэлегуецца ѹ Беларускую Вайсковую Цэнтральнай Раду па 15 чалавек.

3). кожны зъезд утворае (або акружную) Беларускую Вайсковую Раду, якая павінна працаваць, падпрадкоўмі ўзведзенія Вайсковай Цэнтральнай Радзе, у поўным кантакце з мясцовымі беларускімі грамадскімі арганізацыямі.

4). Усе дэлегаты ад франтоў і акругаў зъбираюцца пэрыядычна ѹ Менску, дзе працуеца павінны практывіст беларускіх народных зъездоў, каб перадаць ѹ іх агульнае зъезды.

5). першая сэсія Вайсковай Рады выбірае для заусёднае працы асобны выканальны орган — „Спаўніячы Камітэт Беларускай Вайсковай Цэнтральнай Рады”.

6). Камітэт Беларускай Вайсковай Цэнтральнай Рады працуе ўвесь час у Менску, маючы аддзелы:

- а) вайсковых фармаваньняў,
- б) агітацыйны,
- в) палітычны,
- г) культурна-асветны,
- д) фінансавы,
- е) гаспадарчы,

7). На чале Выканальнага Камітэту стаіць прэзыдый з пяцёх асобаў:

- а)

